

O'ZBEKISTONDA IQTISODIY O'SISHNI TA'MINLASHDA MAKROIQTISODIY KO'RSATKICHLARNING O'RNI

Bayzakova Dilbar Fayziyevna

Katta o'qituvchi

Jizzax Politexnika Instituti

(Jizzax, O'zbekiston)

Annotatsiya: *Ushbu maqolada O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar orqali iqtisodiyotning barqaror o'sishi va makroiqtisodiy ko'rsatkichlar bayon etilgan. Bunda iqtisodiy o'sishga ta'sir ko'rsatuvchi omillar tahlili, ya'ni qo'shilgan ulushlarning tarkibi hamda YaIMning o'sishiga qo'shgan hissasini ko'rib chiqilgan.*

Kalit so'zlar: *iqtisodiy o'sish, makroiqtisodiy ko'rsatkichlar, yalpi ichki mahsulot, bandlik, aholi daromadlari.*

Аннотация: *В данной статье описывается устойчивый рост экономики и макроэкономических показателей за счет экономических реформ, проводимых в Узбекистане. Рассмотрен анализ факторов, влияющих на экономический рост, то есть структуры добавленных долей и их вклада в рост ВВП.*

Ключевые слова: *экономический рост, макроэкономические показатели, валовой внутренний продукт, занятость, доходы населения.*

Annotation: *This article describes the sustainable growth of the economy and macroeconomic indicators through the economic reforms being carried out in Uzbekistan. An analysis of the factors affecting economic growth, that is, the structure of the added shares and their contribution to the growth of GDP, was considered.*

Keywords: *economic growth, macroeconomic indicators, gross domestic product, employment, population income.*

Jamiyatdagi ijtimoiy, iqtisodiy va boshqa barcha muammolarni hal qilishning asosiy yo'li – bu milliy iqtisodiyotning barqaror rivojlanishi va iqtisodiy o'sishiga erishish hisoblanadi. Bunga uning o'sishiga ta'sir ko'rsatgan omillar tahlili, ya'ni qo'shilgan ulushlarning tarkibi hamda YaIMning o'sishiga qo'shgan hissasini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir

O'zbekistonda olib borilayotgan iqtisodiy islohotlar orqali iqtisodiyotning barqaror o'sishi ta'minlanmoqda, makroiqtisodiy va moliyaviy barqarorlik mustahkamlanmoqda, iqtisodiyot va uning ayrim sohalari o'rtasidagi mutanosiblik kuchaydi, bozor mexanizmining tarkibiy qismlari qaror topdi va uning infratuzilmalari vujudga keltirilib, rivojlantirilmoqda.

Mamlakatimizda iqtisodiy o'sishning yuqori sur'atlarini ta'minlanish maqsadida quyidagi jarayonlarning amalga oshirilishiga katta e'tibor qaratildi:

- keng ko'lamdagi tizimli bozor isloqotlarini izchil amalga oshirish;
- xorijiy investitsiyalarni jalb qilish chora-tadbirlarini kuchaytirish;
- iqtisodiyotda chuqur tarkibiy o'zgarishlarni amalga oshirish;
- ishlab chiqarishni modernizatsiya qilish va yangilash;
- eksportga ixtisoslashgan yangi tarmoq va korxonalarni barpo etish;
- kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni jadal rivojlantirishga qaratilgan, har tomonlama puxta o'ylangan siyosatni amalga oshirish.

Mamlakatimizda YaIMning nafaqat miqdoran o'sib borishi, balki uning tarkibiy tuzilmasining sifat jihatidan takomillashib borishi ham alohida ahamiyatga ega.

Bunga uning o'sishiga ta'sir ko'rsatgan omillar tahlili, ya'ni qo'shilgan ulushlarning tarkibi hamda YaIMning o'sishiga qo'shgan hissasini ko'rib chiqish maqsadga muvofiqdir

Jadvaldan ko'rinadiki, 2022 yildagi YaIMning tarkibida qo'shilgan ulushi jihatidan xizmat ko'rsatish soha'lari (41,5%), sanoat (26,7%), qishloq, o'rmon va

baliqchilik xo‘jaligida (25,1%), qurilish (6,7%), tarmoqlari yetakchi o‘rin tutmoqda.¹

1-jadval.

Yalpi ichki mahsulotning o‘shishiga ta’sir ko‘rsatgan omillar tahlili

	Tarmoqlar	Qo‘shilgan ulushlar tarkibi, %		YaIM ning o‘shishiga qo‘shgan hissasi, %	
		2021 yil	2022 yil	2021 yil	2022 yil
1.	Yalpi ichki mahsulot	100	100	107,4	105,7
2	Sanoat	27,3	26,7	2,2	1,3
3	Qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligida	26,5	25,1 %	1,0	0,9 %
4	Qurilish	6,6	6,7	0,4	0,4
5	Xizmatlar:	39,6	41,5	3,5	3,2
	Savdo, yashash va ovqatlanish bo‘yicha xizmatlar	6,8	7,0	0,8	0,6
	Tashish va saqlash, axborot va aloqa	7,0	7,0	1,1	1,0
	Boshqa xizmat tarmoqlari	25,8	27,5	1,6	1,6
6	Mahsulotlarga sof soliqlar	7	6,8	0,3	-0,1

Ana shu maqsadlarga yo‘naltirilgan tarkibiy o‘zgarishlar hamda modernizatsiyalash jarayonlari natijasida o‘tgan yilda ham sanoat, qurilish, xizmatlar sohasi qishloq, o‘rmon va baliqchilik xo‘jaligida o‘shish sur‘atlarini ko‘rishimiz mumkin. Shunisi diqqatga sazovorki, yalpi ichki mahsulotning o‘shish sur‘atini an’anaviy xom ashyo tarmoqlari hisobidan emas, jahon bozoridagi qulay kon’yunktura va ayrim xom ashyo turlari hamda materiallar narxining yuqoriligi hisobidan emas, balki birinchi navbatda raqobatga bardoshli tayyor mahsulotlar ishlab chiqarish hamda zamonaviy xizmat ko‘rsatish sohalarini jadal rivojlantirishni belgilab

¹ O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma’lumotlari.

beradigan jiddiy tarkibiy o'zgarishlar va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish evaziga ta'minlanishi mumkin.

1-jadval.

2018-2022 yillarda aholi jon boshiga hisoblangan yalpi ichki mahsulot²

№	Yillar	Aholi jon boshiga YAIM (joriy narxlarda, ming so'm)	Aholi jon boshiga YAIMning o'sish sur'atlari (o'tgan yilga nisbatan % hisobida)
1	2018	12 945,7	103,7
2	2019	15 863,8	104,0
3	2020	17 688,5	100,1
4	2021	21 149,2	105,3
5	2022	24 919,7	103,5

Mamlakatimizda iqtisodiy o'sishni ta'minlash, yangi ish o'rinlarini tashkil qilish, bandlik muammosini hal etish, aholining daromadlari va farovonligini oshirishda tobora muhim o'rin tutadigan kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni jadal rivojlantirish, rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlashga alohida e'tibor qaratildi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Jo'rayev T., Iqtisodiyot nazariyasi. . Darslik.-T.: «Fan va texnologiya»nashr, 2018.
2. Bayzakova D. Iqtisodiyot nazariyasi. O'quv qo'llanma.-J.: JizPI, 2022.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari.

² O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi ma'lumotlari.